

הנחיה מס' 5.8 - גמילת נרקומנים במוסד פרטי כחלופה למעצר וכתחליף לענישה	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כז בטבת התשס"ג, 1 ינואר 2003	24 יוני 1991; 31 ינואר 1992; 2 ינואר 1994

5.8 גמילת נרקומנים במוסד פרטי כחלופה למעצר וכתחליף לענישה

1. במקרים רבים במשפטי סמים מעלה ההגנה הצעה להפנות את הנאשם לניסיון גמילה במוסד פרטי. בשלב המעצר עד תום ההליכים ההצעה מועלית כחלופה למעצר; בשלב שלאחר הכרעת הדין ובטרם מתן גזר הדין ההצעה מועלית לתקופת ניסיון, במטרה להביא להקלה בגזר הדין, אם תצליח הגמילה.
2. ככלל, יש להתנגד להצעה, שכן הניסיון מוכיח שהסיכוי להצלחת תהליך הגמילה במהלך תקופת המעצר או במהלך המתנה לגזר דין הינו נמוך ביותר.
3. בעניין **ביטון**¹ מתח כבוד השופט מצא ביקורת על החלטת בית המשפט קמא לשחרר עזיר בעבירות סמים ממעצרו של מנת שיעבור ניסיון לגמילה מסמים במוסד פרטי, וזאת כחלופה למעצר עד לתום ההליכים נגדו. יצויין, כי העציר שוחרר לאחר שדינו הוכרע ולפני מתן גזר הדין. כבוד השופט מצא קבע בעניין זה, כי ככלל, אין זה ראוי לאפשר גמילה במוסד פרטי בשלב זה של המשפט, והנחה את השופטים בערכאות הנמוכות להימנע מנוהג זה; כן ראו עניין **ג'ורנו**².
4. יש לעמוד על כך ששיקולי גמילה, במידה שהם רלוונטיים, יילקחו בחשבון רק בגדר שקילת העונש וימצאו ביטוי רק בגזר הדין עצמו.
5. כן יש לדרוש, כי המסגרת לגמילה תהיה בבית הסוהר, למי שנדון למאסר, או במסגרת קהילתית (על פי סעיף 82 לחוק העונשין³), למי שלא נדון למאסר. הזדקקות לטיפול במסגרת פרטית צריכה להיות הליך יוצא דופן, שאין להזדקק לו אלא במקרים נדירים ביותר, כשגם העבירות בהן מואשם הנאשם אינן מופלגות בחומרתן.
6. בכל מקרה שבו עולה כי בית המשפט נוטה לשחרר נאשם בערובה, בתנאי שיעבור טיפול גמילה, יש לדרוש שהטיפול יאושר על ידי קצין מבחן, כנדרש לפי סעיף 48(א)(7) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים)⁴.
7. במקרה שבו מתבקשת גמילה במוסד פרטי כלשהו, והשופט נוטה לאשרה, יש לדרוש משירות המבחן, שחוות הדעת שתוגש לבית המשפט תכלול פרטים על אותו מוסד, האם הוא מוכר על ידי גורמי הפיקוח, האם הוא בעל רישוי כחוק, והאם הוא נכון לטפל בנאשם, שכן בדרך כלל מוסדות גמילה אינם מעוניינים לקבל לטיפולם נאשמים המצויים במהלך בירור משפטים.

¹ בש"פ 2642/91 מדינת ישראל נ' ביטון (לא פורסם, 23.6.1991).

² בש"פ 3572/98 ג'ורנו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.6.1998).

³ חוק העונשין, התשל"ז-1977, ס"ח 226.

⁴ חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ס"ח 338.

הנחיה מס' 5.8 - גמילת נרקומנים במוסד פרטי כחלופה למעצר וכתחליף לענישה	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כז בטבת התשס"ג, 1 ינואר 2003	24 יוני 1991; 31 ינואר 1992; 2 ינואר 1994

בנוסף, יש לדרוש שחוות הדעת תפרט את מירב הפרטים על מצב ההתמכרות של הנאשם ותתייחס להתאמתו לטיפול גמילה בכלל ולטיפול המוצע בפרט.

8. בנוסף, כאשר מדובר בנאשם שהוא עציר או אסיר, ניתן לבקש חוות דעת מקצין רפואה ראשי בשב"ס או מהממונה על תוכניות הגמילה מסמים בשב"ס, אודות תוכנית הגמילה הספציפית שהוצעה לו על ידי המוסד הפרטי, וכן אודות אפשרויות הגמילה הפתוחות בפניו בשב"ס.

9. דגש מיוחד יש לשים על השאלה: האם מוסד הגמילה מורשה ומפוקח על ידי רשויות המדינה, כנדרש לפי **חוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים בסמים**⁵, ועל פי סעיף 35 לפקודת **בריאות העם**⁶ והתקנות שהותקנו מכוחו⁷.

⁵ חוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים בסמים, התשנ"ג-1993, ס"ח 126.

⁶ פקודת בריאות העם, 1940, ע"ר תוס' 1, 191.

⁷ תקנות בריאות העם (מוסדות רפואיים לטיפול במשתמשים בסמים), התשנ"ד-1994, ק"ת 1016.